

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. IV. Duplici ratione conclusio nostra suadetur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

fectus embrio est, quia essentiam humanam nondum habet, sed est dispositio ad illam habendam.

§. IV.

Duplici ratione conclusio nostra suadetur.

64 Prima sumitur ex institutione & natura Sacramenti Pœnitentiæ, quod cum sit Sacramentum mortuorum, ad causandam primam gratiam institutum est: Sed Sacramentum ad causandam primam gratiam institutum, non exigit subiectum per contritionem dispositum: Ergo attritio est dispositio sufficiens ad Sacramentum Pœnitentiæ. Major constat, tum ex Conciliis & Patribus, à quibus duo mortuorum Sacramenta assignantur; alterum regenerativum, nempe baptismus; alterum reparativum, scilicet pœnitentia; tum ex forma hujus Sacramenti, quæ gratiam peccatorum remissionem significat. Minor verò probatur. Sacramentum institutum ad causandam primam gratiam, debet aliquando eam causare: Sed si necessaria esset contritio ex parte subiecti, nunquam illam causaret; quia præsupponeret illam semper causatam ex vi ipsius contritionis, quæ, ut supra disp. 3. contra Bajum ostendimus, est ultima & infallibilis dispositio ad gratiam & peccatorum remissionem, etiam extra Sacramentum, obtinendam: Ergo Sacramentum ad causandam primam gratiam institutum, non exigit subiectum per contritionem dispositum.

47 Confirmatur & magis illustratur hæc ratio ex S. Thoma 3. p. quæst. 80. art. 4. ad 2. hoc Sacramentum est institutum ut medicina ad tollendum peccatum: At medicina non supponit morbum sublatum, sed tollit: Ergo pœnitentia non supponit peccatum per contritionem sublatum, sed illud tollit. Unde qui dicunt contritionem esse dispositionem necessariam ut absolutio recipiatur, & Sacramentum Pœnitentiæ operetur in nobis remissionem peccatorum, illius naturam prorsus ignorant, idemque asserunt ac qui diceret, medicinam aliquam à prudente aliquo & perito medico institutam fuisse ad tollendum genus morbi, quod nunquam ipsa tolleret, sed semper & necessario sublatum esse præsupponeret; quod plane ridiculum & absurdum est, & Christi sapientiæ Sacramentorum institutoris prorsus indignum. Illi etiam coguntur asserere, Sacerdotem absolventem à peccatis, ea non remittere, sed illa esse jam remissa solum declarare; quod prorsus erroneum esse patebit infra, cum de absolutione Sacramentali agemus. Unde merito Facultas Parisiensis duas Seguenoti assertiones hac censurâ notavit 1. Junii anno 1638. *Que tradit de attritionis insufficiencia, & contritionis ex perfecta charitate absoluta necessitate ad recipiendum Sacramentum pœnitentiæ, & que addit & approbat de absolutione, quod nihil aliud sit, quam declaratio iuridica peccati iam remissi; damnavit quoque Facultas, & censuit hæc propositiones esse quietis animarum perturbativas, communi & omnino tutæ praxi Ecclesiæ contrarias, efficacia Sacramenti imminutivas, & insuper temerarias, ac erroneas.*

48 Confirmatur amplius Sacramentum pœnitentiæ, juxta commune Theologorum axioma, facit ex attrito contritum: At si subiectum per contritionem dispositum exigeret, nunquam faceret de attrito contritum, sed tale semper supponeret: Ergo ad Sacramentum pœnitentiæ non

A requiritur contritio, sed sufficit sola attritio, quæ adjuncta absolutione sacerdotali, contritioni æquivalet, & tam bene confert gratiam & remissionem peccati, quàm ipsa contritio.

49 Secunda ratio sumitur ex absurdo & inconvenienti quod sequitur ex adversa sententia. Si enim vera esset opinio Jansenii, & aliorum existimantium, attritionem non esse sufficientem dispositionem ad justificationis gratiam in Sacramento pœnitentiæ obtinendam, sed hoc Sacramentum exigere necessario contritionem in pœnitente, Sacramentum pœnitentiæ, quo lex gratiæ præstat antiquæ, non esse beneficium. nec medium efficax, quo impedimenta ad salutem semoverentur, sed onus lege antiquâ gravius; non enim asserret facilitatem assequendæ remissionis peccatorum, sed potius eam longè difficiliorem redderet; nam cum in lege veteri, ad eam obtinendam solus æctus contritionis sufficeret, nunc ulterius requiritur confessio omnium peccatorum mortalium post baptismum commissorum, secundum speciem & numerum & circumstantias, saltem mutantes speciem; quo onere nullum in lege nova gravius ac difficilius est plerisque Christianorum.

50 Ut ab his argumentis sese expediant Adversarii, distinguunt duplicem contritionem; unam perfectam, ad quam necessario requiritur charitas actualis perfecta; aliam imperfectam, ad quam non requiritur necessario charitas actualis perfecta, sed sufficit inchoata & imperfecta; adduntque primam contritionem habere vim excludendi peccatum per se solam, & sine Sacramento, non vero sacramentum. Ita Jansenius lib. 5. de gratia Christi Salvatoris cap. 34.

51 Verùm hæc solutio & doctrina facile potest convelli. Primò quia distinctio hujus duplicis contritionis nullum habet fundamentum sive in Scriptura, sive in Conciliis, aut Patribus, sed potius repugnat Tridentino supra citato, asserenti contritionem perfectam à charitate procedere; imperfectam verò, ex gehennæ metu, aut turpitudinis peccati consideratione oriri; unde, juxta Tridentinum, nulla datur contritio imperfecta ex charitate procedens.

52 Secundò, Adversarii hac distinctione duplicis contritionis, non possunt se tueri vel expedire ab inconvenientibus quæ adduximus, neque salvare quod Sacramentum Pœnitentiæ ex sua natura & institutione habeat causare primam gratiam, & reddere hominem de attrito contritum. Si enim exigit subiectum per contritionem aliquam & charitatem inchoatam & imperfectam dispositum, nunquam remittit peccata, sed ea semper per talem contritionem & charitatem imperfectam remissa supponit. Nam quæcumque charitas, quantumvis parva, & remissa, omne peccatum mortale excludit, & cum eo impossibilis est, ut colligitur ex D. Thoma 3. p. quæst. 70. art. 4. in corp. ubi sic ait: *Minima gratia potest resistere cuilibet concupiscentiæ, & vitare omne peccatum mortale quod committitur in transgressione mandatorum legis; minima enim charitas plus diligit Deum, quàm cupiditas millia auri & argenti.*

53 Ratio etiam suffragatur: Nam de ratione & essentia charitatis est, quod sit inclinatio in Deum tanquam in ultimum finem, unde nulla potest dari charitas quantumvis parva & remissa, quæ hominem non inclinet & convertat in Deum tanquam in finem ultimum, subindeque quæ non exclu-

excludat omne peccatum mortale, per quod homo à Deo ut ab ultimo fine avertitur; alioquin idem homo simul esset conversus & averfus à Deo ut ultimo fine, quod implicat.

§. V.

Convehuntur precipua fundamenta Iansenii.

54. **O**bjicit primò Jansenius contra præcedentem conclusionem: Dolor qui sufficienter disponit ad justificationis gratiam in Sacramento Pœnitentiæ obtinendam, debet esse supernaturalis, & ex gratia Christi Salvatoris: Sed attritio ex metu gehennæ non est supernaturalis; licet enim timor gehennæ ex quo procedit, supponat fidem, ipsa tamen supposita, ex naturalibus voluntatis viribus pullulare potest. *Quid est enim (inquit) timor gehennæ, nisi timor cruciatuum, quibus post hanc vitam, naturalis corporis atque animi constitutio, integritas, & salus tollitur; quam sicut omnis homo naturaliter diligit, simul atque sibi vel divinâ fide, vel humanâ opinione vitam aliquam corporis atque animæ futuram esse persuaserit; ita quoque naturaliter violationem eius per dolores atque cruciatu exhorrescat. Nihil enim vetat ex supernaturali aliqua cognitione præeunte, naturaliter aliquos timores, tristitiaque sequi, dummodo obiectum eorum naturalis ordinis fuerit. Similiter timor gehennæ non est ex gratia Christi Salvatoris: Nam ista gratia (inquit) effectum prorsus oppositum in voluntate facit: est enim inspiratio cœlestis delectationis, quâ Deus incipit dulcescere, quem timet; quâque dulcedine perfusus animus, iam non formidine pœnæ: sed iustitiæ dilectione, operatur bonum &c. Ergo attritio ex metu gehennæ non est dispositio sufficiens ad justificationis gratiam in Sacramento pœnitentiæ obtinendam.*

55. **R**espondeo, concessâ Majori, negando Minorem; ad timorem enim pœnarum inferni, qui sit efficax ad retrahendum affectum à peccato, qualis est ille omnis quem vera attritio ob pœnas inferni importat, necessaria est specialis gratia ex parte voluntatis, distincta à gratia fidei ex parte intellectus. Hoc enim manifestè colligitur ex Concilio Arausicano 2. can. 6. dicentē heretico falli spiritu eum qui dicit, per naturæ vigorem, bonum aliquod, ad salutem pertinet vita æterna, cogitare ut expedit, aut eligere nos posse, absque illuminatione & inspiratione spiritus sancti. Cum ergo timor ille de quo loquimur, sit bonum aliquod ad salutem vitæ æternæ pertinens, planum est, illum non posse concipi per solum naturæ vigorem, sine illuminatione & inspiratione spiritus sancti, hoc est sine gratia Christi propriè dicta, de qua sine dubio loquitur Arausicanum, quippe de qua erat illi controversia cum Semipelagianis, quos ibi damnat. Unde Tridentinum, sess. 6. cap. 5. ait ipsius iustificationis exordium in adultis à Deo per Iesum Christum præveniente gratiâ sumendum esse. Et cap. sequenti inter actus quibus pœnitens ad justificationis gratiam se disponit, numerat actum fidei, & actum timoris divine iustitiæ, quo utiliter concussi peccatores, ad considerandum Dei misericordiam se convertant. Ergo ex Tridentino timor ille est ex gratia Christi Salvatoris. Falsum ergo est quod ait Jansenius, veram Christi gratiam non esse aliam nisi delectationem charitatis; non enim solum desiderio aut delectatione boni, sed etiam amore mali Deus nos à peccatis retrahit; imò

ut ait Augustinus lib. de catechizandis rudibus cap. 5. *Rarissime accidit, imò vero nunquam, ut quisquam veniat volens fieri Christianus, qui non aliquo timore Dei percussus.*

Objicit secundo Jansenius: Ille actus non sufficit ad dignè suscipiendum Sacramentum pœnitentiæ, qui non tollit affectum ad peccatum attritio ex metu gehennæ non tollit affectum ad peccatum; Nam timor ille (inquit) manus quædam coercet, ne homines faciant malum, atque male faciendi voluntatem intus vigentem, tunc in opere quoque sese proderet, si pœna comminata tolleretur. Unde Augustinus lib. 9. in Epist. Joan. peccatores ita timetis, ut à peccato ex tali metu abstinentes, compuncti adulteræ, quæ habens animum adulterandi, abstinet solum ab opere, timens ne à marito deprehendatur, & severè puniatur: vel lupus invadente ovile, & metu canum & pastorem recedens, sine præda quidem, sed non sine affectu occidendi, si potuisset: *Lupus enim venit, & ovem redit: venit fremens, & redit tremens: Lupus tamen & tremens & fremens, ut ait ille 19. in verbis Apostoli cap. 9.*

Duplicem verò ait Jansenius esse huius doctrinæ radicem, prima est, quia quoniam timor pœnæ peccatum fugit, invitus & animo repugnante fugit, ideoque non fugit peccatum, sed aliud quippiam. Nam ex sententia omnium philosophorum, quæ purè aguntur ex metu, sunt involuntaria secundum quid, sive mixta involuntario & involuntario; ex quo hic, ut quid quid facit ex metu, istum voluntatis actum conjunctum habeat, Nolle hoc facere, cuius impendentis metu urgeret: verbi gratia nator, qui ex metu naufragii merces projecturum re, retinet voluntatis repugnantis repugnantiam, quâ nolle id facere, si periculum tolleretur.

Altram radicem ait esse, quia timor pœnæ non potest mutare voluntatem malam, sed solum amor iustitiæ: *Impossibile est (inquit) cum peccandi voluntate detinetur, solo pœnæ timore mutare voluntatem; sed hoc proprium officium est claritatis, quâ animus à peccati tanquam purgatus dilectione, ad iustitiæ dilectionem transferatur. Timor enim pœnæ premis, non exaurit cupiditatem, continet manum, non animum, qui eadem modo si non timeret, peccato alicui affixus manet: Ergo &c.*

Respondeo, concessâ Majori, negando Minorem: Tridentinum enim supra citatum, manifestè supponit aliquem esse timorem pœnarum de gehennæ, qui voluntatem peccandi excludit: cit enim, illam contritionem imperfectionem, quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudine peccati consideratione, vel ex gehennæ & pœnarum metu concipitur, si voluntatem peccandi excludat, non spe ventæ, non solum non facere bonum hypocrisis, & magis peccatorem, verum etiam damnari Dei esse &c. Quibus verbis, si voluntatem peccandi excludat, manifestè insinuat, vel supponit, talem metum, talemque attritionem ex illo conceptam dari posse, quæ tollit effectum ad peccatum. Ad primam probationem in copertarium ex Augustino desumptam, dico S. Doctorem locis citatis loqui de timore propter pœnas, quarum fugam sibi proponit, metuens, tanquam finem ultimum, qualiter tamen non est ille quem importat vera attritio; legem enim pœnarum inferni non sibi proponit pœnam